

Vihdin ilmastostrategian toimenpideohjelma 2016 - 2020

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	1
Johdanto	2
Vihdin ilmastostrategian tavoitteet	3
Vihdin kunnan strategia 2014 - 2017	4
Toimenpidetaulukot	
Yleiset / koko kunta	5
Hallintokeskus / Hallinto ja talous	6
Hallintokeskus / Kuljetus ja hankinta	6
Hallintokeskus / Ateria ja puhdistus	7
Hallintokeskus / Kierrätyskeskus	8
Sivistyskeskus / Hallinto	9
Sivistyskeskus / Koulutus	10
Sivistyskeskus / Varhaiskasvatus	11
Sivistyskeskus / Kirjasto ja kulttuuri	12
Sivistyskeskus / Museo	13
Sivistyskeskus / Liikunta- ja nuorisotoimi	14
Tekninen ja ympäristökeskus / Hallinto	15
Tekninen ja ympäristökeskus / Ympäristöpalvelut / Rakennusvalvonta	15
Tekninen ja ympäristökeskus / Ympäristöpalvelut / Ympäristönsuojelu ja -valvonta	16
Tekninen ja ympäristökeskus / Kunnallistekniikka	16
Tekninen ja ympäristökeskus / Maankäyttöpalvelut / Kaavoitus, kiinteistö ja mittausoimi	17
Tekninen ja ympäristökeskus / Tilapalvelu	19
Tekninen ja ympäristökeskus / Vihdin Vesi	20
Työryhmät / Ilmastotyöryhmä	21
Työryhmät / Ilmastostrategiatyöryhmä	21
Työryhmät / Ekotukihenkilöt	22

Vihdin kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 14.6.2010 Vihdin kunnan ilmastostrategian vuosille 2010 – 2020. Strategian laatimista ohjasi Vihdin kunnanhallituksen asettama ilmastostrategiatoimikunta. Strategiassa asetettiin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteeksi ainakin 20 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä sekä nimettiin 7 eri tavoitetta. Vihdin suurimmat kasvihuonekaasupäästöt syntyvät liikenteestä, sähkönkulutuksesta ja lämmityksestä.

Vihdin ilmastostrategia on tarkoitus yhdistää osaksi Vihdin kuntastrategiaa, kun sitä seuraavan kerran päivitetään. Ilmastostrategian rinnalle päätettiin laatia erillinen toimenpideohjelma, jossa määritellään kullekin palvelukeskukselle ja yksikölle omat toimenpiteet ilmastotavoitteiden edistämiseksi, energian säästämiseksi sekä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Nämä toimenpiteet on listattu tässä ohjelmassa palvelukeskuksittain, jolloin kunkin tahon on helppo katsoa omat toimenpiteensä. Toimenpideohjelman laatiminen on teknisen ja ympäristökeskuksen valtuustotason tavoitteena vuonna 2016.

Toimenpiteiksi on pyritty listaamaan asioita, joiden toteutuminen on realistista, joihin palvelukeskukset voivat sitoutua ja joita voidaan toteuttaa pääsääntöisesti nykyisin resurssein. Toimenpiteisiin, joihin vaaditaan taloudellista panostusta, voidaan esittää taulukkoon toteutusvuotta. Tarkoitus myös on, että palvelukeskukset voivat käsitellä ja tarvittaessa muokata omia toimenpiteitään talousarviokäsittelyn yhteydessä. Toimenpideohjelman aikajänteeksi on ajateltu 2016 – 2020, jonka jälkeen se viimeistään tulisi päivittää.

Toimenpideohjelman on laatinut projektisuunnittelija Hanna Keinänen (FM), ja työtä on ohjannut sisäinen viranhaltijoista koostuva ilmastotyöryhmä.

Vihdissä 14.3.2016

Kari Setälä, tekninen ja ympäristöjohtaja

Vihdissä tehtyjä ilmastotoimenpiteitä: Nummelan uimahalli

Vihdin uimahallilla Nummelassa on tehty mittavia perusparannuksia vuosina 2010 – 2015. Mallia otettiin muualta Euroopasta, ja nyt altaissa on käytössä kuormituksen mittausjärjestelmä, joka mittaa ja säätelee pitoisuuksia reaaliajassa. Tämän ansiosta säästetään huomattavia määriä klooria ja muita kemikaaleja. Hallilla on myös lisätty lämpöeristeitä ja vaihdettu vanhoja lampuja energiatehokkaampiin led-valoihin. Lisäksi pumput on vaihdettu uusiin IE3 -standardien (premium eli erittäin korkea hyötysuhde) mukaisiin pumppuihin, minkä ansiosta lämmön talteenotto on tehostunut, melu vähentynyt ja energiaa säästyy. Näiden toimenpiteiden myötä uimahallin energiatehokkuus on parantunut merkittävästi.

Vuonna 2010 laaditussa ilmastostrategiassa (kunnanvaltuusto 14.6.2010 § 25) määriteltiin Vihdin kunnan tavoitteet vuoteen 2020.

1. Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään
2. Yhdyskuntarakennetta eheytetään
3. Sähkö- ja lämmitysenergian kulutuksen aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään
4. Hankinnat ja kuluttaminen ovat kestäväällä tasolla
5. Kouluissa ja päiväkodeissa lisätään ilmastonsuojelutietoisuutta
6. Kunnan ilmastostrategia jalkautetaan kunnan päättäjille, työntekijöille, kuntalaisille, yrityksille ja vapaa-ajan asukkaille
7. Varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin

Nämä tavoitteet on linkitetty myös osaksi uutta ilmastostrategian toimenpideohjelmaa. Tavoitteisiin viitataan toimenpidetaulukoiden viimeisessä ilmastostrategian tavoite -sarakeessa samoilla numeroilla.

Vihdin kunnan strategiassa (kunnanvaltuusto 28.4.2014 § 23) on mainittu ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja kestävän kehityksen osalta seuraavaa:

Kunta ottaa omissa toimissaan huomioon ilmastonmuutoksen ja sen tuomat haasteet. Vihdin kunnalle on hyväksytty ilmastostrategia. Ilmastonmuutos tulee aiheuttamaan lisääntymistä sään ääri-ilmiöissä, joiden seurausten hallitsemiseksi kunta parantaa varautumistaan eri ongelmatilanteisiin. Vihdin kunta käynnistää toimenpiteet tavoitteena hiilineutraali kunta.

Kaavoituksella ja maapolitiikalla edistetään aktiivisesti keinoja vähentää energiankäyttöä ja kasvihuonepäästöjä.

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteet ovat erityisen haasteellisia ja riippuvat muun muassa joukkoliikenteen kehittymisestä ja valtiovallan päätöksistä erityisesti Länsiradan osalta. Kunta kehittää sisäistä joukkoliikennettä taloudellisten voimavarojen puitteissa.

Strategiakaudella parannetaan kunnan olemassa olevan kiinteistökannan energiatehokkuutta sekä päivitetään tarvittaessa lajittelun, kierrätyksen ja materiaalitehokkuuteen liittyvien ohjeiden ajantasaisuus.

Yleiset / koko kunta

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
sähköinen asiointi	sähköisten asiointikanavien lisääminen talousarviotavoitteen mukaisesti	paperinkäytön ja energiankulutuksen sekä työmäärän väheneminen	hallinto- ja talous, tietohallinto	2016	käynnissä	talousarvion toiminnallinen tavoite 2016	3, 4
sähköisten kokous- ja koulutusmateriaalien käytön lisääminen		energian- ja paperinkulutuksen väheneminen	hallinto- ja talous, tietohallinto	jatkuva	käynnissä		1, 3, 4
etäkokouksiin ja -koulutuksiin osallistumisen / niiden järjestämisen lisääminen	sähköisesti osallistuvien määrä	liikkumisen / matkustamisen väheneminen, liikennepäästöjen pieneminen	hallinto- ja talous, tietohallinto	jatkuva	käynnissä		1, 3, 4
ympäristöasioista viestimisen kehittäminen		tiedon lisääminen	johtoryhmät, verkkoviestinnän kehitystyöryhmä	jatkuva	käynnissä		6
hankinnoissa edistetään ympäristöasioiden huomioimista	hankintaohjeen päivitys	tiedon lisääminen	hankintaryhmä	2017	osittain huomioitu		4
kunnan kuljetuksissa edistetään ympäristöasioiden huomioimista		tiedon lisääminen	kuljetus- ja hankinta-asiantuntija	jatkuva	osittain huomioitu		2
jätteiden lajittelumahdollisuuksien parantaminen kunnan kiinteistöissä		jättemäärän väheneminen, kierrätyksen ja lajittelun parantuminen	ilmastotyöryhmä / kiinteistötyöryhmä	2016 ->	kiinteistöjen jätehuoltokarttoitus tehty 2011		4
ekotukihenkilöiden määrän lisääminen	ekotukihenkilöiden määrä	ympäristötietoisuuden lisääminen	koko kunta	2016 ->	2015 koulutuksessa 8 hlöä		6

Hallintokeskus / Hallinto ja talous

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
sähköisen asioinnin edistäminen	sähköisen arkistoinnin käyttöönotto	paperinkäytön ja energiankulutuksen sekä arkistotilan tarpeen väheneminen	hallintojohtaja, hallintosihteeri, arkistosihteeri, kirjaja	2017	käynnissä	sisältyy talousarvion 2016 toiminnalliseen tavoitteeseen	3, 4
kopioinnin ja tulostamisen vähentäminen ja skannausten lisääminen	kunnanviraston kopiointi-, tulostus- ja skannausmäärät	paperinkäytön ja energiankulutuksen väheneminen	hallintojohtaja, hallintosihteeri	jatkuva	käynnissä		3, 4

Hallintokeskus / Kuljetus ja hankinta

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
joukkoliikenteen matkalipputuotteiden tukeminen	lippujen myyntimäärät kpl	liikenteen päästöjen väheneminen	kuljetus- ja hankinta-asiantuntija	jatkuva	käynnissä	käsitellään vuosittain	1
kuljetusten yhdistäminen sekä kunnan sisällä että seutuyhteistyönä	käsittely kunnanhallituksessa	kuljetusten & päästöjen väheneminen	kuljetus- ja hankinta-asiantuntija	2016			1
ympäristöasioiden huomioiminen hankintojen kilpailutuksessa sekä koulutuksissa	kunnan sisäisen hankintakoulutuksen järjestäminen	ympäristöystävällisemmät hankinnat / tiedon lisääminen	kuljetus- ja hankinta-asiantuntija / hallintosihteeri	2016 - 2017	huomioidaan osittain		4
koulukuljetettavien siirtäminen yhä enemmän busseihin	busseissa kuljetettavien osuus / määrä	liikenteen päästöjen väheneminen	kuljetus- ja hankinta-asiantuntija	jatkuva			1
sähköinen asiointi / Cloudia-hankinta-järjestelmä	järjestelmän ottaminen aktiiviseen käyttöön	paperinkulutuksen väheneminen	kuljetus- ja hankinta-asiantuntija / hallintosihteeri	2016	käynnissä		4

Hallintokeskus / Ateria ja puhdistus

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
ylijäämäruoan tuotantoseuranta	ylijäämäruoan määrä kg	ruokajätteen väheneminen	ruokapalvelupäällikkö	2015 - 2020	aloitettu marraskuussa 2013		4
vedetön siivous, mikrokuituliinujen ja yhdistelmäkoneiden käyttö siivouksessa		vedenkulutuksen pieneneminen	työnjohtajat	2015 - 2020	käynnissä		3, 4
ateriatuotannon perustuminen tilattuihin määriin	tilattu ruoka kg	ruokahävikin pieneneminen	esimiehet	jatkuva	käynnissä		4
henkilökunnan koulutus ja opastus mm. koneiden järkevään käyttöön ja energiansäästöön	infotilaisuuksien määrä	energiankulutuksen väheneminen	työnjohtajat	jatkuva	käynnissä		4, 6
kangaspyyherullien käytön lisääminen	jättemäärän vähentyminen, paperin ostaminen	jättemäärän väheneminen	siivoustyönjohtajat	jatkuva	käynnissä		4
ateriatuotannossa jäähdyttäminen	jäähdyttäminen padassa vähenee	vedenkulutuksen pieneneminen	ruokapalvelun esimiehet	jatkuva	aloitettu 2016		3, 4
biojättemäärän seuranta	toimipisteiden biojätteen keräys kunnossa	kierrätyksen lisääminen	työnjohtajat	jatkuva	aloitettu 2016		4
yhteistyö jätteiden lajittelu- mahdollisuuksien parantamisessa kunnan kiinteistöissä		jättemäärän väheneminen, kierrätyksen ja lajittelun parantuminen	ruokapalvelupäällikkö / siivoustyönjohtajat	2016 ->	suunnitteilla		4
uusien valmistuskeittiökohteiden sähköenergiankulutuksen seuranta		tiedon lisääminen, energiankulutuksen pieneneminen	ruokapalvelupäällikkö / tekninen isännöitsijä	syksy 2016 Nummela nharjun koulu	suunnitteilla		3, 4, 6

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
kierrätystiedon jakaminen, sisällön tuottaminen nettisivuille	tiedotteiden / juttujen määrä	tiedon lisääminen	viestintä- / toiminnanjohtaja	jatkuva	suunnitteilla		6
valaistuksen, ilmalämpöpumppujen, wc-säiliöiden ja lämmitysjärjestelmien mahdollisen vaihtamisen selvittäminen		rakennuksen energia- tehokkuuden parantaminen	kiinteistön omistaja		suunnitteilla		3
turhien kuljetusten supistaminen ja kunnan sisäisten kuljetusten yhdistäminen	kuljetukset / km / vuosi	liikennepäästöjen pieneminen	kierrätyskeskuksen kuljetusvastaava / toiminnanjohtaja	2016 - 2020	suunnitteilla		1

Vihdissä tehtyjä ilmastotoimenpiteitä: Vihdin Ateria

Vihdin Ateria pyrkii toimillaan vähentämään kunnassa syntyvää jättemäärää. Ateriatuotanto perustuu päivittäin yksiköittäin arvioituihin tilausmääriin, millä pyritään pitämään ruoan ylituotanto ja biojätteen synty minimissä. Ylikapasiteettiruokaa pyritään hyödyntämään esimerkiksi myymällä ruokaa take awayna heti lounasajan päätyttyä. Viime kädessä kunnassa syntyvä biojäte kuljetetaan eteenpäin biokaasun tuotantoon.

Sivistyskeskus / Hallinto

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
jätteiden lajittelu- mahdollisuuksien parantaminen kunnan kiinteistöissä		jättemäärän väheneminen, kierrätyksen ja lajittelun parantuminen	sivistysjohtaja	2016 alkaen	kiinteistöjen jätehuoltokart oitus tehty 2011		4
paperinkäytön vähentäminen	paperin määrä	paperin säästyminen	sivistysjohtaja	jatkuva	käynnissä		4
ekotukihenkilöiden määrän lisääminen	ekotukihen- kilöiden määrä	tiedon lisääminen	sivistysjohtaja	2016 alkaen	käynnissä		5, 6
sähköisten päätösten lisääminen		paperinkäytön ja postituksen väheneminen	sivistysjohtaja / pedagoginen sihteeri / varhaiskasvatus- päällikkö / liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja / kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja	jatkuva	käynnissä		4
sähköisten kokouskäytäntöjen lisääminen		matkustamisen ja liikennepäästöjen väheneminen	sivistysjohtaja / pedagoginen sihteeri / varhaiskasvatus- päällikkö / liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja / kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja	jatkuva	käynnissä		1, 4
webinaarien lisääminen	osallistumisten määrä	matkustamisen ja liikennepäästöjen väheneminen	sivistysjohtaja / pedagoginen sihteeri / varhaiskasvatus- päällikkö / liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja / kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja	jatkuva	käynnissä		1, 4
sähköisten ilmottautumisten ja tiedottamisen lisääminen		paperinkulutuksen väheneminen	sivistysjohtaja / pedagoginen sihteeri / varhaiskasvatus- päällikkö / liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja / kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja				4
valojen ja sähköisten laitteiden sammutus työpisteeltä poistuttaessa		energiankulutuksen pieneneminen	kaikki työntekijät	jatkuva	käynnissä		3

Sivistyskeskus / Koulutus

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
sähköisten oppimateriaalien lisääminen ja paperinkäytön vähentäminen	kirjailausten kpl-määrät, paperinkulutus	paperin- ja energiankulutuksen vähentäminen	rehtori / opettajat	jatkuva	käynnissä		3 - 5
Kuoppanummen koulun energian-, veden- ja lämmönkulutuksen seurantatietojen hyödyntäminen	kulutuksen vähentyminen	ympäristötietoisuuden lisääminen	rehtori / ekotukihenkilö	2015 alkaen	alkanut 2015		3, 5
Ojakkalan koulun energian-, veden- ja lämmönkulutuksen seurantatietojen hyödyntäminen	kulutuksen vähentyminen	ympäristötietoisuuden lisääminen	rehtori / ekotukihenkilö	2016 alkaen	aloitettu		3, 5
Otalammen koulun energian-, veden- ja lämmönkulutuksen seurantatietojen hyödyntäminen	kulutuksen vähentyminen	ympäristötietoisuuden lisääminen	rehtori / ekotukihenkilö	2016 alkaen	aloitettu		3, 5
yhteistyö ruokahävikin seuraamisessa		ympäristötietoisuuden lisääminen	rehtori / ekotukihenkilö		suunnitteilla		4 - 6
ekotukihenkilöiden määrän lisääminen		ympäristötietoisuuden lisääminen, energiankulutuksen pieneminen	rehtori / ekotukihenkilö	2016	2015 koulutuksessa 3 opettajaa		5, 6
ekotukitoiminnan alkukartoituslomakkeen täyttäminen kouluittain	läpikäynti vuosittain		rehtori / ekotukihenkilö		suunnitteilla		3 - 7
erilaisiin ilmasto- ja ympäristötempauksiin osallistuminen	osallistuvien koulujen määrä		rehtori / ekotukihenkilö	vuosittain	suunnitteilla		5, 6

Sivistyskeskus / Varhaiskasvatus

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmasto-strategian tavoite
Kuoppanummen päiväkodin energian-, veden- ja lämmönkulutuksen seurantatietojen hyödyntäminen	kulutuksen vähentyminen	ympäristötietoisuuden lisääminen	päiväkodin johtaja / ekotukihenkilö	2015 alkaen	käynnissä		3 - 5
Ojakkalan päiväkodin veden-, energian- ja lämmönkulutuksen seurantatietojen hyödyntäminen	kulutuksen vähentyminen	ympäristötietoisuuden lisääminen	päiväkodin johtaja / ekotukihenkilö	2016 alkaen	aloitettu		3 - 5
Otalammen päiväkodin energian-, veden- ja lämmönkulutuksen seurantatietojen hyödyntäminen	kulutuksen vähentyminen	ympäristötietoisuuden lisääminen	päiväkodin johtaja / ekotukihenkilö	2016 alkaen	aloitettu		3 - 5
ekotukihenkilöiden määrän lisääminen		ympäristötietoisuuden lisääminen	päiväkodin johtajat	2016	2015 koulutuksessa 1 hlö päiväkodista		5, 6
yhteistyö ruokahävikin seuraamisessa		kulutuksen pienentäminen	päiväkodin johtaja / ekotukihenkilö		suunnitteilla		4 - 6
kestävän kehityksen suunnitelmat joka yksikössä	läpikäynti vuosittain	ympäristötietoisuuden lisääminen	päiväkodin johtajat	2012 alkaen	alkanut 2012		6
erilaisiin ilmasto- ja ympäristötempauksiin osallistuminen	osallistuvien yksiköiden määrä	ympäristötietoisuuden lisääminen, ympäristökasvatus	päiväkodin johtaja / ekotukihenkilö		suunnitteilla		5, 6

Sivistyskeskus / Kirjasto & kulttuuri

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
Kirkonkylän kirjasto-rakennuksen energia-tehokkuuden parantaminen		energiankulutuksen pieneneminen	kunnanvaltuusto	rakennuksen jatkokäyttö suunnitellaan osana kk tilaratkaisuja	suunnitteilla		3
osallistuminen erilaisiin ilmasto- ja ympäristö-tempauksiin	osallistumisten määrä	tiedon lisääminen	kirjasto- ja kulttuuritoimen-johtaja / kirjaston johtaja / kirjastonhoitajat	vuosittain	suunnitteilla		6
ympäristöaiheiset näyttelyt kirjaston tiloissa	näyttelyiden määrä	tiedon lisääminen	kirjasto- ja kulttuuritoimen-johtaja / kirjaston johtaja / kirjastonhoitajat	vuosittain	suunnitteilla		6
säännölliset kirjaston kirjojen ja lehtien poistomyynnit	tehdyt poistomyynnit	jätelmäärän väheneminen	kirjasto- ja kulttuuritoimen-johtaja / kirjaston johtaja	vuosittain	käynnissä		4
kierrätysshylly kuntalaisten kirjoille		jätelmäärän väheneminen	kirjasto- ja kulttuuritoimen-johtaja / kirjaston johtaja	jatkuva	käynnissä		4
valojen ja sähköisten laitteiden käynnistyksen ja sammutuksen ajoittaminen		energiankulutuksen pieneneminen	kaikki työntekijät	jatkuva	käynnissä		3

Vihdissä tehtyjä ilmastotoimenpiteitä: Kuoppanummen koulukeskus

Kuoppanummen koulukeskus on Nummelan keskustassa sijaitseva yhtenäiskoulu, jossa on yhteensä 750 oppijaa päiväkotikäisistä yläkoululaisiin saakka. "Kuoppis" valittiin vuoden 2014 lopussa Vihdin ensimmäiseksi pilottikiinteistöksi Keski-Uudenmaan eli KUUMA-kuntien Julkisten rakennusten energiatehokkuuden parantaminen -hankkeessa. Hanke keskittyy vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja saavuttamaan taloudellisia säästöjä kuntien omistamissa kiinteistöissä. Kuoppanummella seurataan sähkön-, lämmön- ja vedenkulutusta sekä syntyvän jätteen määrää, ja tavoitteena on saavuttaa 8 prosentin säästöt vuoteen 2016 mennessä niin kulutuksessa kuin kustannuksissakin. Lisäksi hankkeen puitteissa Kuoppanummelle on koulutettu kaksi ekotukihenkilöä, joiden tehtävänä on edistää ympäristöystävällisiä toimia kouluyhteisössä.

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
paperinkulutuksen vähentäminen	säästyneen paperin määrä	paperin säästyminen, jätemäärän väheneminen	museon henkilökunta	jatkuva	käynnissä		4
nykyisen museon valaistuksen parantaminen		energiankulutuksen pieneneminen	museon henkilökunta	peruskorjauksen yhteydessä			3
valojen ja sähköisten laitteiden käynnistyksen ja sammutuksen ajoittaminen		energiankulutuksen pieneneminen	museon henkilökunta	peruskorjauksen yhteydessä			3
ympäristö- ja energia-aiheiset näyttelyt	näyttelyiden määrä	tiedon lisääminen	museon henkilökunta	vuosittain	suunnitteilla		6
kuljetusten koordinointi ja yhdistely		matkustamisen väheneminen, liikenteen kasvihuone-kaasupäästöjen pieneneminen	museon henkilökunta	jatkuva	käynnissä		1
pakkausmateriaalivalintojen huomioiminen		jättemäärän ja muovin väheneminen	museon henkilökunta	jatkuva	käynnissä		4
sähköisen tiedottamisen lisääminen		paperinkulutuksen väheneminen	museon henkilökunta	jatkuva	käynnissä		4

Sivistyskeskus / Liikunta- ja nuorisotoimi

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
sähköisen asioinnin lisääminen mahdollisuuksien mukaan		paperinkulutuksen pieneminen	liikunta- ja nuorisopalveluiden toimisto	alkanut 2000-luvun alussa	käynnissä		4
yhteisen ekotukihenkilön nimeäminen	nimetty vuoden 2016 loppuun mennessä	ympäristötietoisuuden lisääntyminen	liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja	2016	käynnissä		5, 6
kestävän kehityksen suunnitelman päivittäminen	päivitetty vuoden 2016 loppuun mennessä	yhtenäisen linjan aikaansaaminen, ympäristötietoisuuden lisääminen	liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja, liikuntas sihteeri, nuorisosihteeri, ekotukihenkilö	päivitetään 2016	tehty 2012		6
ekotietoisuuden lisääminen	sisäinen koulutus	ekologisen tiedon lisääminen ja tekojen toteuttaminen	ekotukihenkilö	2016->	käynnissä		6
ekologisten arvojen huomiointi ja toimintasuunnitelman tekeminen	ekologiset ratkaisut	ekologisen ajattelun lisääminen asiakkaiden elämässä kasvatuksellisen toiminnan myötä	koko henkilökunta		käynnissä		5, 6
ekologiset ratkaisut tilojen ja alueiden rakentamisessa ja perusparantamisessa	ekologiset ratkaisut	tilojen energiatehokkuus, helppohoitoisuus ja turvallisuus	liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja, liikuntas sihteeri ja nuorisosihteeri yhteistyössä teknisen ja ympäristökeskuksen kanssa	2016 ->	käynnissä		3
Kevyen liikenteen verkoston ja liikuntapaikkojen jatkuva päivittäminen Lipas-liikuntapaikkajärjestelmään	THL:n TEA-VIISARIn tiedot ajan tasalla	kuntalaisen tiedon lisääminen ja autoilun vähentäminen	liikuntapaikkamestari/ liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja	jatkuva	vuoden 2016 tiedot päivittämättä		1,2, 6
Uusien lähiliikuntapaikkojen rakentaminen ja nykyisten ylläpitäminen	Huomioidaan liikuntapaikkasuunnitelmassa	autoilun väheneminen	liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja yhteistyössä teknisen ja ympäristökeskuksen kanssa	jatkuva	käynnissä	huomioidaan talousarviosuunnitelmassa	1,2

Tekninen ja ympäristökeskus / Hallinto

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
ilmastostrategian toimenpideohjelman laatiminen	toimenpideohjelma valmis	strategian toteutuminen	tekninen ja ympäristöjohtaja	2016	käynnissä	valtuustotason toiminnallinen tavoite 2016	6
toimenpideohjelman ja asetettujen tavoitteiden seuranta koko keskuksen osalta	tavoitteiden seuranta	jalkauttaminen, strategian toteutuminen	tekninen ja ympäristöjohtaja	2016 ->	suunnitteilla		6
jätteiden lajittelumahdollisuuksien parantaminen kunnan kiinteistöissä		jättemäärän väheneminen, kierrätyksen ja lajittelun parantuminen	tekninen ja ympäristöjohtaja	2016 ->	kiinteistöjen jätehuoltokarttoitus tehty 2011		4
sähköisen asioinnin edistäminen	Internet-karttapalvelu, sähköinen tontinmyynti, sähköinen rakennuslupapalvelu (muiden osalta jatkuu myös 2017)	paperinkäytön ja energiankulutuksen sekä arkistotilan tarpeen väheneminen	tekninen ja ympäristöjohtaja, tulosalueiden esimiehet	2016 ->	käynnissä	valtuustotason toiminnallinen tavoite 2016 / eri yksiköissä	3, 4

Tekninen ja ympäristökeskus / Ympäristöpalvelut / Rakennusvalvonta

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
sähköisen asioinnin edistäminen	sähköisen asiointi-palvelun käyttöönotto 2016 aikana	paperinkulutuksen väheneminen, asiointiliikenteen väheneminen	johtava rakennustarkastaja	2016 alkaen / jatkuva	käynnissä (käyttöön-oton valmistelu)		4
suunnittelun laadun ja energiatehokkuuden huomioiminen neuvonnassa		tietoisuuden lisääminen ja rakentamisen energiatehokkuuden edistäminen	johtava rakennustarkastaja	jatkuva	käynnissä		3, 6

Tekninen ja ympäristökeskus / Ympäristöpalvelut / Ympäristönsuojelu ja -valvonta

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
sisäisen ilmastotyöryhmän sihteerinä toimiminen		työryhmän toimien edistäminen	ympäristöpäällikkö / ympäristötarkastaja	jatkuva	käynnissä		1 - 7
ilmastostrategiatyöryhmän sihteerinä toimiminen		työryhmän toimien edistäminen	ympäristöpäällikkö / ympäristötarkastaja	jatkuva	käynnissä		1 - 7
ilmastomateriaalin tuottaminen kunnan internetsivuille		tietoisuuden lisääminen	ympäristötarkastaja	2016 alkaen	suunnitteilla		5, 6
yhteistyö ekotukihenkilöiden kanssa		ekotukihenkilötoiminnan tukeminen	ympäristötarkastaja	jatkuva	käynnissä		6

Tekninen ja ympäristökeskus / Kunnallistekniikka

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
päästöjen huomioiminen maanrakennuskoneiden ja talvikunnossapitokaluston kilpailutuksessa		päästöjen väheneminen	katupäällikkö	2018 - 2023	suunnitteilla		4
siirtyminen elohopealampuista led-lamppuihin katuvalaistuksessa	lamppujen kpl-määrä	energiankulutuksen pieneminen	katupäällikkö	2016 - 2022	vielä n. 1500 kpl vaihtamatta		3, 4
katuvalojen himmentäminen käyttöasteen mukaan valaistuksenohjausjärjestelmällä		energiankulutuksen pieneminen	katupäällikkö		kokeilussa kirkonkylällä		3
sähköisen asiointin lisääminen lupa-asioissa	paperin määrä	paperinkulutuksen pieneminen	katupäällikkö		suunnitteilla		4
Kevyen liikenteen verkoston ja liikuntapaikkojen jatkuva päivittäminen Lipas-liikuntapaikkajärjestelmään	THL:n TEA-VIISARIn tiedot ajan tasalla	kuntalaisen tiedon lisääminen ja autoilun vähentäminen	liikuntapaikkamestari	jatkuva	vuoden 2016 tiedot päivittämättä		1,2, 6
Uusien lähiliikuntapaikkojen rakentaminen ja nykyisten ylläpitäminen	Huomioidaan talousarvioesityksessä	autoilun väheneminen	katupäällikkö yhteistyössä liikunta- ja nuorisopalveluiden kanssa	jatkuva	käynnissä	huomioidaan talousarvioesityksessä	1,2

Tekninen ja ympäristökeskus / Maankäyttöpalvelut / Kaavoitus, kiinteistö ja mittaustoimi

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
autottomuuden edistäminen	Urban Zone -paikkatietotutkimus	liikennemäärien ja päästöjen vähentäminen	kaavoituspäällikkö	2010 ->	käynnissä		1, 2
kevyenliikenteen yhteyksien kehittäminen (Huhmari - Nummela - Kirkonkylä)	liikkumistutkimukset	vähennetään auton käyttöä etenkin lyhyillä matkoilla	liikennesuunnittelija	2016	käynnissä		1, 2
kaavoihin liittyvät hulevesiselvitykset ja -suunnitelmat		ympäristöön ja kiinteistöihin kohdistuvien haittojen vähentäminen, tulviin varautuminen, kulkuyhteyksien käyttökelpoisuus myös tulvatilanteessa	kaavoitus / kunnallistekniikka	jatkuva	käynnissä		7
yhdyskuntarakennetta täydentävät asemakaavamuutokset	energiatehokkuus-taulukko	liikkumistarpeen vähentäminen	kaavoitus	jatkuva	käynnissä		1
työpaikkaomavaraisuuden kasvattaminen	valtuustotavoite	liikennemäärien vähentäminen	kaavoitus	2016	käynnissä		2
taajamametsien inventointi & arvotus (Nummela)	riittävät luonnon-mukaiset lähivirkistys-alueet	lähivirkistys ja liikennemäärien väheneminen	kaavoituspäällikkö	2016	suunnitteilla		2
kestävät lämmitysenergiamuodot jo kaavoitusvaiheessa	käytetyt lämmitys-energiamuodot taajama-alueilla	fossiilisten polttoaineiden käytön väheneminen	kaavoitus	2016	käynnissä		3

sähköinen asiointi / tontinmyynti	paperin määrä	paperin kulutuksen pieneneminen, virastolla asiointin tarpeen väheneminen -> liikennemäärien vähentäminen	kiinteistö	2016-2017	suunnitteilla	4
sähköinen asiointi / mittapuoli	paperin määrä	paperin kulutuksen pieneneminen, virastolla asiointin tarpeen väheneminen -> liikennemäärien vähentäminen	mittaus	2016-2017	suunnitteilla	4
sähköinen asiointi / kaavoitus	paperin määrä	paperin kulutuksen pieneneminen, virastolla asiointin tarpeen väheneminen -> liikennemäärien vähentäminen	kaavoitus	2016-2017	suunnitteilla	4

Vihdissä tehtyjä ilmastotoimenpiteitä: Kaavoituksen ETANA-työkalu

Vihdin kunnan kaavoituksessa on käytössä erilaisten kaavaluonnosvaihtoehtojen energiatehokkuuden arviointia ja vertailua varten kehitelty ETANA-työkalu. Kyseessä on excel-taulukko, johon syötetään arviointia varten tarpeellisia tietoja, kuten aluetehokkuus, asukasmäärä, kohteiden väliset etäisyydet tai energiamuotoarviot. ETANA-työkalu on alun perin laadittu vuonna 2011 energiatehokkuusasiantuntijan koulutuksen lopputyönä, ja sitä on kehitetty eteenpäin Vihdissä syksyllä 2015. Työkalu on helpottanut energiatehokkaiden ratkaisujen huomioimista kaavasunnittelussa.

Tekninen ja ympäristökeskus / Tilapalvelu

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
kunnan kiinteistöjen energiakatselmusten päivittäminen ja PTS:ien tekeminen	valmistuneet suunnitelmat	energiankulutuksen pienentäminen	tilapäällikkö	2018 - 2019	energiakatselmuksien tehty 2005, PTS 2004-2005	2018 - 2019	3
uusiutuvien energialähteiden käyttöönoton edistäminen kiinteistöjen lämmityksessä		lämmitysenergiankulutuksen pieneminen	tilapäällikkö	jatkuva	käynnissä		3
vähän energiaa kuluttavien tuotteiden huomioiminen laitteita uusittaessa		energiankulutuksen pieneminen ja päästöjen väheneminen	tilapäällikkö	jatkuva	käynnissä		3, 4
päästöjen huomioiminen kaluston hankinnassa		päästöjen väheneminen	tilapäällikkö	jatkuva	käynnissä		4
Kuoppanummen koulukeskuksen sähkön-, lämmön- ja vedenkulutuksen seuranta		kulutuksen pieneminen, yhteistyön lisääminen	tekninen isännöitsijä	jatkuva	käynnissä		3 - 6
Otalammen koulukeskuksen veden-, lämmön- ja sähkönkulutuksen seuranta		kulutuksen pieneminen, yhteistyön lisääminen	tekninen isännöitsijä		alkaa 2016		3 - 6
Ojakkalan koulun ja päiväkodin lämmön-, sähkön- ja vedenkulutuksen seuranta		kulutuksen pieneminen, yhteistyön lisääminen	tekninen isännöitsijä		alkaa 2016		3 - 6
seurattavien kulutustietojen reaaliaikainen tiedottaminen uusissa kiinteistöissä mahdollisuuksien mukaan		tiedon lisääminen	tekninen isännöitsijä	suunnitteilla	ekotukihlöt saavat tietoa seurattavista kohteista		3 - 6

uusien valmistuskeittiökohteiden sähköenergiankulutuksen seuranta		energiankulutuksen pieneminen	tekninen isännöitsijä	syksy 2016 Nummelan arjun koulu	suunnitteilla		3, 4
kunnan kiinteistöjen käyttäjien neuvominen energiatehokkaisiin toimintatapoihin		päästöjen väheneminen, vuokran pieneminen	tilapäällikkö	jatkuva	käynnissä		6
jäteastiakokojen kartoitus		kuljetuksen päästöjen vähentyminen	tekninen isännöitsijä	jatkuva	käynnissä		2, 4
jätteiden lajittelumahdollisuuksien parantaminen kunnan kiinteistöissä		jättemäärän väheneminen, kierrätyksen ja lajittelun parantuminen	tekninen isännöitsijä	2016 ->	kiinteistöjen jätehuoltokartoitus tehty 2011		4
valaistuksen hämäräkytkimien ja liiketunnistimien lisääminen mahdollisuuksien mukaan	kpl-määrä	energiankulutuksen pieneminen	tilapäällikkö	jatkuva	käynnissä		3

Tekninen ja ympäristökeskus / Vihdin Vesi

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
energiatehokkuuden huomioiminen uusia pumppuja vaihdettaessa		energiankulutuksen pieneminen	vesihuoltomestari	jatkuva	käynnissä		3, 4
nitrifikaatio- ja denitrifikaatioprosessin ilmastuksen säätäminen Nummelan jätevedenpuhdistamolla	energiankulutus (sähkö)	ilmaston ilmastuksen ilmastuksen vähentäminen ja energiankulutuksen pieneminen	vesilaitoksen johtaja		alkoi tammi-kuussa 2016		3, 4
kuluttajien neuvonta ja informointi	asiakastytyväi-syyskyselyt	tiedon lisääntyminen	vesilaitoksen johtaja	jatkuva	käynnissä		6

Työryhmät / Ilmastotyöryhmä

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
toimenpideohjelman ohjaaminen ja seuranta			tekninen ja ympäristöjohtaja	jatkuva	suunnitteilla		6
energiansäästöviikkoon osallistuminen		tiedon lisääminen	tilapäällikkö / ympäristötarkastaja / ekotukihenkilöt	vuosittain	suunnitteilla		6
sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen	tiedotusten määrä	tiedon lisääminen	tekninen ja ympäristöjohtaja / työryhmä	jatkuva	aloitettu		6
ilmastotempauksien järjestäminen ja / tai niihin osallistuminen		tiedon lisääminen, aktivointi	tekninen ja ympäristöjohtaja / työryhmä	vuosittain	osallistuttu energiansäästöviikkoon ja Earth Hour -tapahtumaan		6
lajittelumahdollisuuksien parantamisen seuranta		kulutuksen pieneneminen	tekninen ja ympäristöjohtaja / työryhmä		suunnitteilla		3, 4, 6

Työryhmät / Ilmastostrategiatyöryhmä

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
toimenpideohjelman ohjaaminen ja seuranta	säännölliset kokoukset		työryhmän puheenjohtaja	2015 - 2016	käynnissä		1 - 7
toimenpideohjelmasta tiedottaminen sidosryhmille		tiedon lisääminen	työryhmän jäsenet	2015 - 2016	käynnissä		6
kysely toimenpideohjelman onnistumisesta kunnan työntekijöille		tiedon kerääminen	tekninen ja ympäristöjohtaja	2018	suunnitteilla		6

Työryhmät / Ekotukihenkilöt

Toimenpide	Mittarit / mitattava tavoite	Vaikutukset	Vastuuhenkilö / työyksikkö	Aikataulu	Tilanne	Talousarvio	Ilmastostrategian tavoite
ekotukihenkilöiden roolin selkeyttäminen kunnan toiminnassa ja työyksiköissä		yhteistyön parantuminen ja tiedon lisääminen	ekotukihenkilöt	jatkuva	toiminta aloitettu tammikuussa 2016		5, 6
ekotukihenkilöiden keskinäisen yhteistyön lisääminen	säännölliset tapaamiset	yhteistyön parantuminen, ideoinnin lisääminen	ekotukihenkilöt	jatkuva	toiminta aloitettu tammikuussa 2016		6
yhteistyö ilmastotyöryhmän kanssa		tiedon lisääminen	ympäristötarkastaja / ekotukihenkilöt	jatkuva	toiminta aloitettu tammikuussa 2016		6
energiansäästöviikkoon osallistuminen		tiedon lisääminen	ekotukihenkilöt	vuosittain vko 41	ensimmäisen kerran 2016		5, 6